

maa gaae, uagtet det er en Selsfølge, at der i saa Henseende er forskellige Hensyn at tage, for ikke at gjøre Overgangen altfor søletig; det er den Veie, ad hvilken ikke blot de lærde Skolers Indtægter ikke uvæsentlig kunne øges, men ad hvilken det ogsaa vil blive muligt at have et vist Misforhold, som er tilstede mellem Befolkningen ved Underviisningen i de lærde Skoler og i de private Instituter. — Men jeg troer dog ikke, at man, ved at omtale de lærde Skolers Indtægter, og da tildeels ogsaa de øvrige Institutioners, som ere henlagte under Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, — navnlig har den ærede Rigsdagsmand for Aarhus Amts første Valgkreds (Winther) i den Henseende udtalt sig meget udførligt —, behøver at gaae ind paa det principmæssige Spørgsmaal om, hvorvidt Inddragningen af disse Fonds under de almindelige Statsfonds skulde være rigtig eller urigtig; et Spørgsmaal, som man lige fra Grundlovens Givelse og indtil den senere Tid netop har fundet rigtigt at holde borte, saalange der ikke fandtes overveieende og andre Grunde end de, der hidtil ere fremsatte, for at foretage en saadan Forandring. Det er jo nemlig klart, at der med Hensyn til disse forskellige Stiftelsers Fonds, Anvendelsen og Bestyrelsen deraf i de senere Aar, ganske vist med Rigsdagens Medvirkning, er foretaget flere væsentlige Forandringer. Der er en bestemt Stræben efter at samle Bestyrelsen for disse Midler mere og mere; dette vil successtive og meget snart kunne skee i endnu fuldere Omfang; jeg troede derfor ikke, at der nu kunde blive Spørgsmaal om nogen væsentlig Forandring i saa Henseende, hvorved desuden Udgifter vilde foranlediges, og i Overgangen maaffee betydeligere end de nuværende, hvilket imidlertid jo i og for sig ikke kunde være Noget, der kan være afgjørende. Derimod tilstaaer jeg, at det vilde være en afgjørende Indvending imod den nuværende Ordning, dersom man kunde sige, at Bestyrelsen for disse lærde Instituter — for at bruge dette almindelige Navn om de forskjel-

lige Stiftelser — paa en saadan Maade indskrænkede sig eller affluttede sig ved Anvendelsen af Midlerne, at Følgen deraf blev, at disse Institutioner successtiv oppebare større og større Overskud, uden at en passende Anvendelse deraf fandt Sted. Men jeg troer, at det vil indrømmes, at det ikke er den Veie, som den nuværende Bestyrelse har fulgt. Jeg vil ikke fremhæve det som nogen Fortjeneste, hvad ogsaa kunde synes at være en noget tvetydig, at den nuværende Bestyrelse har bragt det dertil, at flere af disse Institutioner fremtræde med Underbalance; men jeg troer, at det maa erkjendes, at Grunden er deels den, at man har fundet og benyttet andre Veie til Anvendelse af en Deel af den overflødige Formue til Formaal, som staae disse Instituter mere eller mindre nær og som maatte ansees for ønskelige, og navnlig gjælder dette med Hensyn til det rigeste af bemeldte Instituter, nemlig Sorø Akademi, hvor det maa erkjendes og som Finantsloven ogsaa tilstrækkelig viser, at en saadan Anvendelse er skeet i et stort Omfang med Rigsdagens Indvilgelse og Samtykke, navnlig til saadanne Formaal, for hvilke man tidligere havde ønsket, at Sorø Akademi selv kunde have virket. Noget lignende er Tilfældet med de andre Instituter; man er navnlig for Alvor freudet til at skaffe disse Stiftelser visse Bygninger og Indretninger, som de i en ganske overordentlig Grad og længe have trængt til. Dette er ligeledes skeet ved specielle Afgjørelser her i Thinget, og der har da været Leilighed til nærmere at oplyse og documentere, i hvor høj Grad Trangen har været tilstede og hvor heldigt det har været for disse Stiftelser at være i Besiddelse af Midler, hvorved disse Indretninger kunde tilveiebringes uden noget søletigt Savn, og uden at der har været Spørgsmaal om at recurrere til nogen Understøttelse. Jeg troer ikke, at de Bemærkninger, der specielt ere fremkomne med Hensyn til Kirke- og Underviisningsministeriet, have berørt andre Punkter, og jeg skal derfor foreløbig indskrænke mig hertil.